

**ILO-asiakirja
1/2024**

**Suomen ILO-neuvottelukunnan
toimintakertomus 2023 ja
-suunnitelma 2024**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Suomen ILO-neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2023

1. ILO-neuvottelukunnan tehtävät ja työn organisointi

Suomen ILO-neuvottelukunta on Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perussäännön ja vuonna 1976 hyväksytyn kolmikantaneuvotteluja koskevan yleissopimuksen nro 144 sekä sitä täydentävän suosituksen nro 152 mukainen asiantuntijaelin. Se avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ILO:n toimialaan kuuluvien asioiden käsittelyssä. Neuvottelukunnan tehtävät on määritelty Suomen ILO-neuvottelukunnasta annetussa asetuksessa (851/1977).

Valtioneuvosto asetti 20.12.2022 Suomen ILO-neuvottelukunnan ajalle 1.1.2023 – 31.12.2025. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi 12 muuta jäsentä, jotka edustavat eri ministeriöitä ja työmarkkinajärjestöjä sekä Suomen Yrittäjiä. Neuvottelukunnan asiantuntijoiden ja sihteereiden nimeäminen sekä jaostojen asettaminen käsiteltiin ja hyväksyttiin kirjallisessa menettelyssä tammikuussa 2023.

Neuvottelukunta toimii neuvottelu- ja lausunnonantaelimenä asioissa, jotka koskevat:

- 1) vastauksia, joita hallitus antaa Kansainvälisen työkonferenssin (ILC) työjärjestykseen otettuja asioita koskeviin kysymyksiin ja lausuntoja, joita se antaa konferenssin käsiteltäviksi tulevista tekstiluonnoksista;
- 2) ILO:n hyväksymien uusien yleissopimusten ja suositusten saattamista eduskunnan käsiteltäviksi sekä yleissopimusten ratifioimista ILO:n perussäännön 19 artiklan mukaisesti;
- 3) ratifioimattomien yleissopimusten ja toistaiseksi toteutumatta jääneiden suositusten ottamista uudelleen tarkastettaviksi sopivin väliajoin silmällä pitäen yleissopimusten ratifiointien ja suositusten toteuttamisen edistämistä;
- 4) mahdollisia kysymyksiä, jotka liittyvät Kansainväliselle työtoimistolle ILO:n perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettaviin selvityksiin sekä
- 5) ehdotuksia, jotka koskevat ratifioitujen yleissopimusten irtisanomista.

Neuvottelukunta antaa valtioneuvostolle ja työ- ja elinkeinoministeriölle lausuntoja sekä tekee aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) Suomen edustusta ILO:n työkonferensseissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 2) ILO:n päämäärien ja toiminnan tekemistä tunnetuksi kotimaassa;
- 3) ILO:n toimintaan liittyviä muita laajakantoisia tai periaatteellisia kysymyksiä sekä
- 4) muita ILO:n toimialaan kuuluvia kysymyksiä, jotka työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa neuvottelukunnan käsiteltäviksi.

Neuvottelukunnan kokoonpano on liitteenä 1.

1.1. Työjaosto

Työjaosto valmistelee neuvottelukunnan toimialaan kuuluvia periaatteellisia ja laajakantoisia kysymyksiä ja käsittelee kiireelliset asiat silloin, kun neuvottelukuntaa ei ole mahdollista saada koolle. Jaostossa on yhtä monta työnantaja- ja työntekijäpuolta edustavaa jäsentä. Jaostolla on oikeus kuulla asiantuntijoita.

Työjaosto ei kokoontunut kertomusvuoden aikana.

Työjaoston kokoonpano on liitteenä 1.

1.2. Sopimusjaosto

Sopimusjaosto käsittelee kysymyksiä, jotka koskevat ILO:n hyväksymien yleissopimusten ja suositusten suhdetta ja vastaavuutta Suomen kansallisen lainsäädännön ja käytännön kanssa sekä mainituista seikoista ILOlle annettavia raportteja. Tässä tarkoituksessa sopimusjaosto:

- a) käsittelee yleissopimuksia ja suosituksia koskevat luonnokset hallituksen esityksiksi ja antaa niistä lausuntonsa,
- b) käsittelee yleissopimuksia koskevat vuosiraporttiluonnokset ja antaa niistä lausuntonsa,
- c) käsittelee ILO:n toimialakomiteoiden kokouksia varten valmisteltavista raporteista annettavat lausunnot,
- d) selvittää ratifioimattomien yleissopimusten suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön ja kyseisten yleissopimusten ratifiointimahdollisuuksia ja antaa tästä määräajoin selonteon neuvottelukunnalle,
- e) valmistelee muut ILO:n yleissopimusten ja suositusten soveltamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset,
- f) pyrkii osaltaan tekemään ILO:n sopimustoimintaa tunnetuksi,
- g) selvittää ja laatii esityksiä siitä, miten ILOlle annettavien raporttien valmistelua voidaan kehittää. Tässä tarkoituksessa se erityisesti pyrkii yhteistyön kehittämiseen tilastojen tuotannosta vastaavien tahojen kanssa.

Kunnallisen työmarkkinajärjestön (Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT) edustaja kutsutaan asiantuntijana sopimusjaoston kokouksiin silloin, kun niissä käsitellään erityisesti kuntapuolen intresseissä olevia asioita.

Kertomusvuoden aikana sopimusjaosto kokoontui kolme kertaa.

Jaosto valmisteli ja käsitteli keväällä ILO:n perussopimuksen artiklan 19 mukaisen raportin ratifioimattomista yleissopimuksista ja suosituksista. Koska Suomi on ratifioinut yleissopimuksen nro 150, työasiainhallinnon rooli, tehtävät ja organisaatio, raportoitiin vain suosituksesta nro 158.

Jaosto valmisteli ja käsitteli lausunnon ILC 2023 asialistan ehdotuksista eräisiin yleissopimuksiin ja suosituksiin tehtävistä muutoksista vuoden 2022 työkonferenssipäätösten johdosta (1998 julistus-päivitys, ILC 2022) ja ILC 2024 asialistan ehdotuksista biologisilta vaaroilta suojelemista koskevaksi standardiaiheeksi ja sopimusten nro 45, 62, 63 ja 85 kumoamiseksi.

Jaosto valmisteli ja käsitteli syksyllä ILO:n perussopimuksen artiklan 22 mukaisen raportin ratifioituista yleissopimuksista. Se koski sopimuksia nro 11, 87, 98, 135, 141, 144, 151 ja 154. Jaosto sai

ennen neuvottelukuntakäsittelyä tiedoksi ja kommentoitavaksi hallituksen esitysluonnokseen väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn ILO:n yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi edellisen neuvottelukuntakäsittelyn jälkeen tehdyt muutokset ja lisäykset.

Jaostossa keskusteltiin myös työkonferenssin järjestämissuunnitelmista, sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan yleissopimuksen nro 102 ratifiointiedellytyksistä, väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn yleissopimuksen ratifiointin valmistelutilanteen vaiheista sekä työkonferenssin 2023 asialistalla olleesta Valko-Venäjän tapauksen käsittelystä.

Sopimusjaoston kokoonpano on liitteenä 1.

2. ILO-neuvottelukunnan toiminta vuonna 2023

2.1. Kokoukset

ILO-neuvottelukunta kokoontui kertomusvuoden aikana neljä kertaa.

Neuvottelukunta hyväksyi keväällä ILO:n perussopimuksen 19 artiklan mukaiset määräaikaisraportit ILOlle suosituksesta nro 158 ja lausunnot ehdotuksista em. yleissopimukseksi ja suositukseksi (ILC 2023) sekä biologisilta vaaroilta suojelemista koskevaksi standardiaiheeksi ja neljän sopimuksen (45, 62, 63 ja 85) kumoamiseksi (ILC 2024).

Neuvottelukunnan ja koko konferenssidelegaation yhteiskokous, aiheena mm. konferenssin aiheet ja käytännön järjestelyt, pidettiin hybridinä 25.5.2023.

Syksyllä neuvottelukunta hyväksyi 22 artiklan mukaiset määräaikaisraportit edellä mainituista ratifioituista 8 sopimuksesta ja hallituksen esitysluonnokseen väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn ILO:n yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi edellisten sopimusjaosto- ja neuvottelukuntakäsittelyjen jälkeen tehdyt muutokset ja lisäykset.

Esillä olivat myös neuvottelukunnan toimintasuunnitelma 2023, hallintoneuvoston kokoukset, mahdollisuus edistää yleissopimuksen nro 102 ratifiointia ja asian selvittäminen, vuoden 2023 työkonferenssin asioiden valmistelu ja seuranta, väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn yleissopimuksen nro 190 ratifiointitilanteen eteneminen ja lakko-oikeuden kuulumista yleissopimukseen nro 87 koskevan erimielisyyden ratkaisemisen edistymisen.

Neuvottelukunnassa keskusteltiin työkonferenssin 2023 asialistalla olleesta Valko-Venäjän tapauksesta, siitä tehtävästä päätöslauselmasta ja sen toimeenpanosta jäsenmaissa. Suomi ei antanut erillistä lausuntoa ILO:n lausuntopyyntöön tehdyn päätöslauselman toimeenpanosta, vaan oli mukana Euroopan unionin lausunnossa, mikä oli riittävä.

Hallituksen esitys eduskunnalle väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 89/2023 vp) annettiin 23.11.2023.

2.2. Työkonferenssi

Kansainvälisen työjärjestö ILO:n 111. työkonferenssi pidettiin Genevessä 5.-16.6.2023. Käytössä oli myös virtuaalinen osallistuminen konferenssin komiteoiden kokouksiin ilman puheenvuoromahdollisuutta.

Valtioneuvosto asetti valtuuskunnan 27.4.2023 ja sitä täydennettiin 8.5.2023 TEM:n päätöksellä neuvonantajista. Suomen valtuuskunnassa olivat hallituksen edustajina hallitusneuvos Liisa Heinonen (TEM) ja pysyvä edustaja ja suurlähettiläs Kirsti Kauppi (Suomen pysyvä edustusto, Geneve),

hallituksen edustajien varajäsenenä neuvotteleva virkamies Antti Närhinen ja neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen (TEM) sekä hallituksen edustajien neuvonantajina neuvotteleva virkamies Hanna Hämäläinen (TEM) ja ministerineuvos Anna Vitie sekä harjoittelija John Nguyen (Suomen pysyvä edustusto, Geneve).

Työnantajaedustajana oli asiantuntija Katja Miettinen varaedustajanaan asiantuntija Mikko Vieltojärvi sekä neuvonantajina asiantuntija Anne Salomaa EK:sta, työmarkkina-asiantuntija Nora Wetterstrand (Teknologiateollisuus ry), johtava asiantuntija Anni Siltanen (Kemianteollisuus ry) ja asiantuntija Albert Mäkelä (SY).

Työntekijäedustajana oli lakimies Paula Ilveskivi (SAK) varaedustajanaan johtava asiantuntija Miia Kannisto (Akava) sekä neuvonantajina lakimies Samuli Hiilesniemi (SAK) ja juristi Katariina Sahlberg (STTK).

Konferenssin täysistunnossa oli esillä pääjohtaja Gilbert F. Houngbon raportti, jonka teemana oli globaalin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen ”Advancing Social Justice”. Raportissaan pääjohtaja korosti ILO:n kolmikantaisen yhteistyön tärkeyttä muiden toimijoiden kanssa, mm. multi-lateraalijärjestelmän, globaalin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja uudistetun yhteiskuntasopimuksen edistämiseksi. Raportin mukaan nyt on aika käynnistää globaali sosiaalisen oikeudenmukaisuuden koalitio.

Konferenssin neljän komitean teemoina olivat yleissopimusten ja suositusten soveltaminen (applikaatiokomitea), oppisopimuskoulutus (standardikomitea, suosituksen toinen käsittely), toistuva keskustelu sosiaalisen suojelun tavoitteesta (työntekijöiden suojelu) ja oikeudenmukainen vihreä siirtymä (kohti ympäristön kannalta kestävää taloutta ja yhteiskuntaa, yleiskeskustelu) sekä laadukasta oppisopimuskoulutusta koskeva suositus (nro 208).

Konferenssissa käsiteltiin ja hyväksyttiin perussopimuksen 33 artiklan nojalla Valko-Venäjää koskeva päätöslauselma, jonka taustalla on yhdistymisvapaussopimuksen nro 87 pitkäaikainen rikkominen. Valko-Venäjä on käytännössä estänyt vapaiden ammattiliittojen toiminnan maassa sekä pidättänyt niiden tärkeimmät johtajat tai pakottanut heidät maanpakoon. Konferenssissa käsiteltiin ja hyväksyttiin myös yleissopimuksen nro 163 (merenkulkijoiden viihtyvyys ja hyvinvointi merellä) kumoaminen ja neljän sopimuksen (nro 70 merenkulkijoiden sosiaaliturva; nro 75 laivaväen asunnot; nro 165 merenkulkijoiden sosiaaliturva ja nro 178 merialan työsuojelutarkastukset) ja pöytäkirjan P145 (kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso) poisvetäminen sekä 18 merityötä koskevan suosituksen (nrot 9, 10, 20, 28, 48, 75, 76, 78, 105, 106, 108, 138, 140, 141, 142, 155, 173 ja 185) peruuttaminen. Suomen ratifioitua merityötä koskevan MLC 2006 -yleissopimuksen vuonna 2012 ao. sopimukset ja pöytäkirja eivät ole Suomen osalta voimassa.

Konferenssissa käsiteltiin ja hyväksyttiin ehdotus yleissopimukseksi (nro 191) ja suositukseksi (207) ILO:n 15 oikeudellisen instrumentin osittaisesta muuttamisesta, jotka liittyvät terveellisen ja turvallisen työympäristön sisällyttämiseen ILO:n työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevan julistuksen (1998) 2 artiklaan vuonna 2022 tehtyyn muutokseen.

Konferenssin yhteydessä 14.-15.6.2023 järjestettiin Työn maailman huippukokous (World of Work Summit), jossa pääjohtajan aloite ”A Global Coalition for Social Justice” sai vahvan tuen.

EU:n puheenjohtajamaa Ruotsi vastasi EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa EU-koordinaatiosta työkonferenssin aikana.

Työkonferenssin valtuuskunnan raportissa (ILO-asiakirja 2/2024) on myös konferenssin keskeiset tulokset ja yhdistettynä ILO:n perussäännön mukainen eduskunnan informointi ILO:n työkonferenssin päätöksistä, joita ovat yleissopimus nro 191 ja suositukset nro 207 ja 208.

2.3. Hallintoneuvoston kokoukset

Hallintoneuvostossa esille tulleita kysymyksiä käsiteltiin ILO-neuvottelukunnan kokouksissa. Hallintoneuvosto pitää normaalisti vuosittain kolme kokousta, joista yksi on yhden päivän ja muut parin viikon pituisia. Pohjoismaista Ruotsi ja Islanti ovat hallintoneuvoston jäseninä vuosina 2021-2024. Hallintoneuvoston yhdistymisvapauskomiteassa ovat Länsi-Euroopasta Ruotsi ja Ranska.

Hallintoneuvoston 347. kokoukseen 13.-23.3.2023 Genevessä osallistuivat TEM:stä Liisa Heinonen, Päivi Kantanen ja Antti Närhinen (etänä). Geneven pysyvästä edustustosta kokouksen delegaatioon kuului ministerineuvos Anna Vitie. Kokouksessa valmisteltiin muun muassa ILO:n ohjelmaa ja budjettia vuosille 2024 -2025, keskusteltiin ILO:n pääjohtaja Gilbert F. Houngbon aloitteesta ”A Global Coalition for Social Justice” ja mm. Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan ja sen vaikutuksia, sekä Valko-Venäjää, Bangladeshia, Venezuelaa sekä Myanmaria koskevista maatapauksista.

Hallintoneuvoston 349. kokoukseen 30.10.-9.11.2023 Genevessä osallistuivat TEM:stä Päivi Kantanen ja Antti Närhinen. Geneven pysyvästä edustustosta kokouksen delegaatioon kuuluivat ministerineuvos Anna Vitie ja harjoittelija Katarina Putilin. ILO:n hallintoneuvoston 10. – 11.11.2023 erityisistunnot (GB349 bis ja G349 ter) koskivat yleissopimusta nro 87 (lakko-oikeus). Hallintoneuvosto päätti 10.11. äänestyksen jälkeen pyytää kansainvälistä tuomioistuinta antamaan kiireellisesti neuvoo-antavan lausunnon kysymyksestä: Onko työntekijöiden ja heidän järjestöjensä lakko-oikeus suojattu yleissopimuksen nro 87 perusteella. Erityisistunnossa 11.11. päätettiin, että vuoden 2024 työkonferenssin agendalle ei oteta lakko-oikeutta koskevaa standardiaihetta.

EU-koordinaatiosta hallintoneuvoston kokousten aikana vastasivat EU:n puheenjohtajamaan ominaisuudessa kevätkaudella Ruotsi ja syksyllä Espanja yhdessä EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa.

2.4. Pohjoismaiset hallitusten ILO-koordinaatiokokoukset

Kertomusvuonna pidettiin useita virtuaalisia kokouksia, joissa valmisteltiin Pohjoismaiden kantoja kuulemisiin ja hallintoneuvoston kokouksiin. Kokouksiin osallistui Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin ILO-asioista vastaavia virkamiehiä. Lisäksi Pohjoismaiset kokoukset järjestettiin 6.-7.3.2023 Helsingissä, 24.5.2023 Tukholmassa ja 24.-25.10.2023 Reykjavikissa.

2.5. Muut ILO-kokoukset, joihin Suomi on osallistunut

ILO:n tilastokonferenssiin (21th International Conference of Labour Statisticians) 11.-20.10.2023 osallistui Hanna Sutela Tilastokeskuksesta.

Joint IMO/ILO Conference on Work at Sea kokoukseen 13.11.2023 osallistui edustajina Väinö Pitkänen LVM:stä, Aino-Maija Alstela STM:stä, Santeri Lunkka Traficomista ja Jukka Siukosaari UM:stä.

2.6. Muita tapahtumia

ILO:n varapääjohtajana (Jobs and Social Protection Cluster) 1.2.2023 aloittanut Mia Seppo vieraili Suomessa 11-12.4.2023 ja tapasi mm. ministeriöiden, virastojen, yliopistojen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajia.

3. Tiedotustoiminta

ILO-asioista tiedotetaan työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivujen kautta, linkki TEM:n ILO-sivulle <https://tem.fi/ilo-julkaisut-raportit>.

Sivustolla on linkkejä myös muihin relevantteihin ja ajankohtaisiin ILO-aineistoihin.

3.1. ILO internetissä

Työ- ja elinkeinoministeriön ILO-verkkosivut esittelevät myös laajemmin ILOa koskevaa tietoa, linkki TEM:n ILO-sivulle: <https://tem.fi/kansainvalinen-tyojarjesto-ilo1>

Alasivujen aineisto on ryhmitelty ILO:n julkaisuihin, ILOlle toimitettuihin raportteihin sekä ILO:n yleis-sopimus- ja suositusteksteihin. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukset -julkaisun relevantti sisältö on päivitetty suomenkielisiksi alasivuiksi.

Lisätietoja ILO:n toiminnasta saa englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi ILO:n kotisivulta, linkki ILO:n sivuille: ilo.org.

ILO-NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO

Neuvottelukunta toimikaudelle 2023-2025 asetettiin valtioneuvoston yleisistunnossa 20.12.2022. Neuvottelukunnan asiantuntijoiden ja sihteereiden nimeäminen sekä jaostojen asettaminen käsiteltiin ja hyväksyttiin kirjallisessa menettelyssä tammikuussa 2023.(*)

Puheenjohtaja:

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö, 31.7.2023 saakka
Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö, 1.8.2023 lähtien
(VN/27519/2022)

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Kent Wilska, yksikönpäällikkö, ulkoministeriö
Henna Huhtamäki, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Jouko Hämäläinen, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö/valtion työmarkkinalaitos
Ritva Liivala, työmarkkinalakimies, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Anne Salomaa, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Nora Wetterstrand, työmarkkina-asiantuntija, EK (Teknologiateollisuus ry)
Albert Mäkelä, asiantuntija, Suomen Yrittäjät
Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Pekka Ristelä, kansainvälisten asioiden päällikkö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Miia Kannisto, johtava asiantuntija, Akava ry
Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry

Asiantuntijat (*)

Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö, 31.7.2023 saakka
Antti Närhinen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö

Sihteerit (*)

Katariina Jämsén, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö
Erja Matikainen, suunnittelija, työ- ja elinkeinoministeriö

TYÖJAOSTO (*)**Puheenjohtaja:**

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö, 17.8.2023 saakka
Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö, 18.8.2023 lähtien (neuvottelukunnan kirjallinen menettely 8/2023)

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
(varalla Anne Salomaa, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK)
Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
(varalla Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry)

Jaoston asiantuntijoina ja sihteereinä toimivat neuvottelukunnan asiantuntijat ja sihteerit.

SOPIMUSJAOSTO (*)

Puheenjohtaja:

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö, 17.8.2023 saakka
Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö, 18.8.2023 lähtien (neuvottelukunnan kirjallinen menettely 8/2023)

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Henna Huhtamäki, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Albert Mäkelä, asiantuntija, Suomen Yrittäjät
(varalla Anne Salomaa, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Miia Kannisto, johtava asiantuntija, Akava ry
(varalla Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry)

Jaoston asiantuntijoina ja sihteereinä toimivat neuvottelukunnan asiantuntijat ja sihteerit.

SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2024

1. ILO-neuvottelukunnan toiminta

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) toimii ILO-asioiden vastuuministeriönä. ILO-neuvottelukunta asetettiin uudelleen valtioneuvoston istunnossa 20.12.2022 kolmivuotiskaudeksi 2023-2025. Neuvottelukunnan tehtävät on määritelty asetuksessa 851/1977. Neuvottelukunnan työjaosto ja sopimusjaosto valmistelevat asiat neuvottelukunnalle tehtävajakonsa mukaisesti.

1.1 ILO:n kokoukset vuonna 2024

1.1.1. ILO:n 112. työkonferenssi 3.-14.6.2024

- I. Konferenssin täysistunto: Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja ILO:n pääjohtajan raportit.
- II. Finanssikomitea: Luonnos ohjelmaksi ja budjetiksi
- III. Raportit yleissopimusten ja suositusten soveltamisesta
- IV. Biologisten vaarojen torjunta (standardikomitea, ensimmäinen käsittely)
- V. Toistuva keskustelu työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien strategisesta tavoitteesta
- VI. Ihmisarvoinen työ ja hoivatalous (yleiskeskustelu)
- VII. Neljän yleissopimuksen kumoaminen

1.1.2. Hallintoneuvoston kokoukset

Suomen hallitus osallistuu aktiivisesti ILO:n hallintoneuvoston kokouksiin ja niiden valmisteluun yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa sekä EU:n ja IMEC-ryhmän puitteissa. Virtuaalisten ryhmäkoukusten käyttö on lisännyt kokousten määrää sekä pääkaupunkiosallistumisen mahdollisuuksia myös valmistelussa olevien asioiden varhaisempiin konsultaativaiheisiin.

Hallintoneuvoston 4.-14.3.2024 350. istunnossa Genevessä agendalla on vuosien 2022-2023 ohjelman ja budjetin seuranta, ILO:n sisäisen tarkastajan ja valvontakomitean raportit ja muut budjettiin liittyvät asiat, tulevien työkonferenssien aiheet ja vuoden 2024 työkonferenssin järjestelyt, puolivälin tarkastelu ILO:n tasa-arvon toimenpideohjelmasta 2022-2025, päivitys ” A Global Coalition for Social Justice” etenemisestä, ehdotus ILO:n aluekokousten järjestelyistä 2024-2028, ILO:n hallinnon demokratisointi ja vuoden 1986 perussäännön ratifiointitilanne, ILO:n hallintoneuvoston toiminnan arviointi ja kehittäminen sekä yhdistymisvapauskomitean raportti. Lisäksi agendalla on Valko-Venäjää (art 33) ja Venäjän hyökkäystä Ukrainaan koskevien päätöslauselmien seurannat sekä Bangladeshin Venezuelan, Myanmarin ja Nicaraguan maatapaukset. Agendalla on myös kolmikantaisen standardien uudistamista käsittelevän SRM-työryhmän arviointi (sopimusten arviointi- ja uudistaminen), sektorikokousten agendat, palkkapolitiikkaa koskeneen asiantuntijakokouksen raportti sekä vallatun Palestiinalaisalueen tilanteesta raportti.

Kesän hallintoneuvosto on 15.6.2024 (351. istunto) ja syksyn hallintoneuvosto (352. istunto) on 28.10-7/8.11.2024 Genevessä.

1.1.3. Muut kokoukset

ILO järjestää vuoden 2024 aikana useita asiantuntijakokouksia ja konferensseja, joihin osallistutaan ja joita seurataan tarpeen mukaan neuvottelukunnassa.

Suomi ei ole jäsenenä ILO:n standardien uudistamista käsittelevässä työryhmässä (SRM), mutta osallistuu aktiivisesti sen syyskuussa järjestettävän kokouksen valmisteluun. Länsi-Euroopan ryhmää kokouksessa edustavat Belgian ja Hollannin hallitukset. Belgian hallituksen edustaja Thérèse Boutsen on sen puheenjohtajana.

Pohjoismaisten hallitusten edustajien väliset ILO-koordinaatiokokoukset pidetään normaalisti ennen hallintoneuvoston ja työkonferenssin kokouksia sekä tarpeen mukaan työkonferenssin aikana. Niissä vaihdetaan tietoa ja näkemyksiä ajankohtaisista teemoista sekä pohditaan yhteisiä linjauksia. Myös pohjoismaisia puheenvuoroja pidetään tarvittaessa. Kokouksia järjestetään välillä myös virtuaalisesti normaalien kokousten ohella.

EU-koordinaatiokokoukset pidetään EU-puheenjohtajamaiden (Belgia ja Unkari) sekä EU:n ulkosuhdehallinnon johdolla muun muassa ennen hallintoneuvostojen ja työkonferenssien kokouksia (online) ja niiden aikana Genevessä. EU-koordinaatiota on järjestetty lähes viikoittain erilaisiin konsultaatioihin ja hallintoneuvoston ja työkonferenssin kokouksiin valmistautumiseksi. EU-kantoja työkonferenssin komiteoihin valmistellaan toukokuussa pidettävissä kokouksissa. Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n kantojen muotoiluun.

Suomi osallistuu aktiivisesti IMEC-maiden (teollistuneet markkinatalousmaat) kokouksiin erityisesti työkonferenssin ja hallintoneuvoston aikana ja yhteiseen kannanmuodostukseen muutoinkin. Myös IMEC-kokoukset pidetään näiden kokousten ulkopuolellakin suhteellisen usein myös virtuaalisina.

ILO-neuvottelukunnan kokouksissa käsitellään mainituissa kokouksissa esillä olevia asioita ja tärkeimmistä kokouksista jaetaan tiedoksi myös kokousraportit.

1.2. Lausunnot ja raportointi ILOlle

ILO-neuvottelukunta käsittelee ILOsta tulevat lausuntopyynnöt ja niihin lähetettävät Suomen vastaukset mm. vuosiraporteista ja tulevien työkonferenssien standardien teemoista

Vuoden 2024 ratifioimattomia sopimuksia ja suosituksia koskevan raportin (artikla 19) aiheena on sopimus nro 121 (liite I muutettu 1980) ja suositus 121 (työvammatapauksissa myönnettävät edut), sopimus nro 102 (VI osa) (sosiaaliturvan vähimmäistaso); sopimus nro 12 (korvaus maatalouden työtaturmissa) ja sopimus nro 19 ja suositus 25 (tasa-arvo tapaturmakorvauksissa), joista Suomi on ratifioinut osan. Suomen raportointi koskee yleissopimusta nro 102 ja suosituksia nro 25 ja 121. ILO:n määräaika on 28.2.2024.

Vuoden 2024 ratifioituja sopimuksia koskevan raportin (artikla 22) aiheena (Normlex) on 6 sopimusta: C+P29 ja C105 (pakkotyö), C122 (työllisyyspolitiikka), C124 (nuorten lääkärintarkastus/kaivokset), C138 (vähimmäisikä työssä) ja C182 (lapsityön pahimmat muodot), ILO:n määräaika on 1.9.2024

Vuoden 2025 ILO raportti ratifioimattomista yleissopimuksista ja suosituksista (art. 19) aihe päätetään kevään 2024 ILO:n hallintoneuvoston kokouksessa.

Vuoden 2024 ja 2025 työkonferenssin standardiaiheista biologiset vaarat ja "Decent work in the platform economy" tulee jäsenmaille kysely vastattavaksi.

1.3. ILO:n sopimusten mahdolliset ratifiointit ja irtisanomiset

Hallituksen esitys (HE 89/2023) väkivallan ja häirinnän poistamista työelämässä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2019 yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi annettiin 23.11.2023. Eduskuntakäsittelyn jälkeen eduskunnan hyväksyessä yleissopimuksen voidaan edetä sen ratifiointiin. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua päivästä, jona Suomen ratifiointi on rekisteröity.

Merityöyleissopimuksen (MLC) ohjeiston vuoden 2022 muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 23.12.2024. Valmistellaan tarvittavat kansalliset lainsäädäntömuutokset ja vahvistetaan ne siten, että Geneven pysyvä edustusto voi ilmoittaa ILOlle ennen 23.6.2024 ILO:n merityöyleissopimuksen (MLC) ohjeistoon vuonna 2022 tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta Suomessa.

STM jatkaa sosiaaliturvaa koskevan yleissopimuksen nro 102 ratifiointiedellytysten selvittämistä.

Lisäksi tulee selvitettäväksi vuoden 2023 työkonferenssissa hyväksytyt yleissopimuksen (nro 191) ratifiointiedellytykset ja sen prosessi.

Neuvottelukunnassa seurataan Suomen ja ILO:n valmistautumista vuoden 2025 Sosiaaliseen huipukokoukseen sekä A Global Coalition for Social Justice -aloitteen puitteissa tehtävää työtä.

2. ILOa koskeva tiedotustoiminta

Kansainvälisen työjärjestön toimintaa koskevat asiat pyritään ottamaan esille entistä vahvemmin erilaisissa seminaareissa ja muissa kokouksissa. Tavoitteena on ILO:n sopimusten ja suositusten sekä muun toiminnan tunnetuksi tekeminen samoin kuin standardien sisällön parempi huomioiminen muussa toiminnassa.

Keskeisenä tiedotuskanavana ILO-asioista ovat ILOa koskevat alisivut työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla. Sivujen sisältöä pyritään edelleen laajentamaan ja kehittämään.

Toimitettavia ILO-asiakirjoja vuonna 2024 ovat

- Suomen ILO-neuvottelukunnan toimintakertomus 2023 ja -suunnitelma 2024
- ILO:n 111. kansainvälinen työkonferenssi 2023: Suomen valtuuskunnan raportti sekä ILO:n perussäännön mukainen eduskunnan informointi konferenssin sopimuksia ja suosituksia koskevista päätöksistä
- ILO:n 112. kansainvälinen työkonferenssi 2024: Suomen valtuuskunnan raportti

3. Muu ILOa koskeva toiminta

ILO:n pääjohtaja Gilbert F. Houngbo vierailee mahdollisesti Suomessa vuonna 2024.

Neuvottelukunta pohtii toimintansa kehittämistä vuosittain syksyn viimeisessä kokouksessa.

4. Määrärahat

Työ- ja elinkeinoministeriö maksaa ILOlle alkuvuodesta YK:n maksuasteikkoon perustuvan Suomen jäsenmaksun, joka vuonna 2024 on 1 667 109 Sveitsin frangia.

Toimintasuunnitelma vuodelle 2024 hyväksyttiin ILO-neuvottelukunnan kokouksessa 26.1.2024. Neuvottelukunta voi tehdä suunnitelmaan muutoksia ja tarkistuksia tarpeen mukaan.